

terapi i psykisk helsearbeid kan være nyttig for yrkesutøvere innen alle helsefag, både studenter og folk i praksis. Det forutsetter at de ikke gir opp når de møter de innledende teorikapitlene.

Sissel Steihaug
SINTEF Helse
Oslo

Utvalgte helter innen gastroenterologisk kirurgi

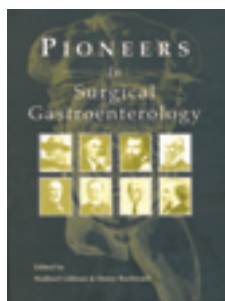
Gillison W, Buchwald H, red.

Pioneers in surgical gastroenterology

350 s, ill. Shrewsbury: tfm Publishing, 2007.

Pris GBP 45

ISBN 1-903378-35-4

Dette er en historisk «hvem-var-hvem», forfattet av nesten utelukkende amerikanere og briter. Målgruppen er vid – alt fra kandidater innen kirurgi som ønsker et innblikk i den historiske utviklingen

av faget og forskere som trenger historisk bakgrunn for sitt moderne utgangspunkt til enkeltpersoner med interesse for medisinsk historie. Man har ment å lage et historisk bakteppe for undervisningen av medisinstudenter – og for professorer. Til tross for at anmeldereksemplaret var løst i ryggen, er det papir av god kvalitet og stiv innbinding.

Her er ikke hele den historiske utviklingen innen abdominalkirurgien, ei heller en kronologisk eksakt gjengivelse av de historiske fremskrittene som fant sted ved ulike universiteter og klinikker. Det er, som tittelen tilsier, en presentasjon av utvalgte pionerer innen gastroenterologisk kirurgi. Redaktørene medgir i forordet at de selv har valgt ut hvem som opphøyes til pionerer innen dette store fagfeltet. Dermed er det en del skjevheter, eksempelvis i kapitlet om bariatrisk kirurgi, der man finner stort antall (nålevende) pionerer som synes å tilhøre forfatterens nærmeste fagkrets. Til sammenlikning nevnes ikke noe om laparoskopisk colonkirurgi, der historien synes å stoppe med Bill Heald og den totale mesorektale eksisjon.

Bortsett fra enkelte tendenser til navlebeskuelse og nordamerikansk glorifisering er innholdet lettlest og velpresentert kirurgisk historikk. Utviklingen innen narkose, smertekontroll og asepsis og infeksjonsprofylakse er historiske pliktlop som presenteres på en grei måte uten overraskelser, jevnfør det man finner i kirurgiske lærebøker. De øvrige kapitlene er delt inn etter anatomiske

regioner (oesophagus, pancreas, lever og galle) eller emneområde (tarmobstruksjon, mekanisk sutur, inflammatorisk tarm, kolorektal kreft). I tillegg til de 16 kapitlene er det et alfabetisk listet appendiks med mini-biografier over de utvalgte pionerene.

Boken er rikt illustrert med personportretter, historisk utstyr, operasjonsteknikker samt enkelte tabeller og figurer i gråtoner. Hvert kapittel inneholder en rekke referanser – til de omtalte historiske originalarbeidene, men også til enkelte utdypende artikler og bøker om emnet. Den kan anbefales alle som er interessert i kirurgisk historie, og kan være spesielt nyttig som historisk bakgrunn for utdannings- og forskningskandidater.

Kjetil Søreide

Stavanger universitetssjukehus

Medisin og politikk i Sør-Afrika

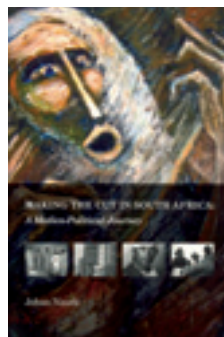
Naudé J.

Making the cut in South-Africa

A medico-political journey. 172 s, ill.

London: RSM Press, 2007. Pris GBP 15

ISBN 978-1-85315-755-4

Johan Naudé er hvit urolog, utdannet i Sør-Afrika i 1950-årene. *Making the cut in South-Africa* er konstruert som en selvbiografi, samtidig som det er en kommentar til den politiske utviklingen i landet de siste 50 år og en kortfattet urologi-

historie med vekt på enkelte spesielle problemer i Sør-Afrika.

Forfatteren var assistentlege ved Groote Schuur-sykehuset i Cape Town da Christian Barnard utførte den første hjertetransplantasjonen i 1967. Tre år senere ble han ansvarlig for nyretransplantasjonsprogrammet der. Naudé gir et nyansert bilde av Barnard – først og fremst preget av respekt. Ved transplantasjonsavdelingen ved Groote Schuur nektet man å etterkomme den sørafrikanske regjeringens krav om separate avdelinger for svarte og hvite. På grunn av den store oppmerksomheten etter Barnards hjertetransplantasjon torde ikke myndighetene gripe inn. Bokens styrke er forfatterens klare moralske avstandtagen fra apartheidsystemet og hans bevisste arbeid blant den svarte befolkningen. Naudé fikk på vegne av den sørafrikanske legeföreningen gjennomført en gransking av fengselslegenes rolle da menneskerettighetsforkjemperen

Steve Biko døde i politiets varetekt. Fengselslegene fikk en kraftig reprimande, mens Naudé en periode var redd for å bli likvidert av myndighetene.

Samtidig er Naudé en av Sør-Afrikas pionerer innen avansert urologi. Man får en til tider detaljert og illustrert innføring i uretroplastikk, erektil dysfunksjon, transeksualitet og behandling av vesikovaginale fistler. Et av mine sterkeste inntrykk som vestlig kirurg i den tredje verden har vært møtet med unge jenter som giftes bort straks de er kjønnsmodne og blir gravide før de er fullt utviklet. Mange av dem ender opp med vesikovaginale fistler, som er svært vanskelig å behandle. Naudé har engasjert seg sterkt i dette. Hans beskrivelse, under tittelen *Unge jenter i helvete*, av hvordan disse jentene med kronisk illuktende inkontinens blir isolert i et lite skur i utkanten av eiendommen og sosialt utstøtt, stemmer med mine erfaringer. Fortsatt er det nok mange kvinner i den tredje verden som ender på denne måten.

På tross av ærbødig støtte til Nelson Mandela er forfatteren ikke ukritisk til helsepolitikken i Sør-Afrika etter apartheidperioden. Myndighetenes holdning til hivepidemien får sterk kritikk. Han advarer også mot for stor kvotering av svarte til universitetsstudier, på bekostning av krav til kompetanse. Boken er lettlest og viser at man kan kombinere avansert medisin og et varmt engasjement for de svake i samfunnet.

Erik Fosse

Intervensjonssenteret
Rikshospitalet

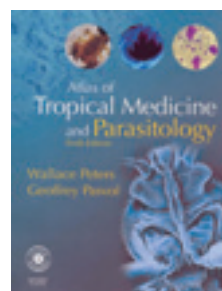
Tropemedisinsk atlas i ny utgave

Peters W, Pasvol G.

Atlas of tropical medicine and parasitology

429 s, tab, ill. Philadelphia, PA: Mosby Elsevier, 2007. Pris USD 129

ISBN 978-0-3230-4364-9

Dette er en bok beregnet på parasittologer og leger med interesse for tropemedisin. Den består av bilder med korte bilde-tekster og er ordnet etter måten sykdommene overføres på: via leddyr, jord, snegler, mat/vann, luft, sex og gjennom hud og slimhinner. De tre siste kapitlene handler om giftige dyr, underernæring og om diverse sykdommer.

Dette er en videreføring av Peters & Gilles' *A colour atlas of tropical medicine*